

Protocol Dyslexie

CBS De Weerklank

Inhoudsopgave

	bladzijde
Inleiding	2
Definitie van en uitleg over dyslexie	3
Mogelijke gevolgen van dyslexie	3
Spelling en leesonderwijs op CBS De Weerklank	4
Groep 1 en 2	
Groep 3	
Groep 4	
Groep 5 tot en met 8	
Signalering	5
Groep 1 en 2	
Groep 3	
Groep 4 tot en met 8	
Diagnosticeren en behandeling	6
Compenserende en dispenserende maatregelen	7
Bijlage 1 Risicofactoren en signalering	9
Bijlage 2 Dyslexie Afsprakenkaart	10
Bijlage 3 Criteria Poortwachter	11
Bijlage 4 Lijst met Dyslexie-zorg aanbieders	12
Bijlage 5 Zorgniveau 3	14

Inleiding

Op De Weerklank wordt planmatig gewerkt door middel van opbrengstgericht werken (OGW) met behulp van EDI.

Twee keer per jaar maakt de leerkracht een groepsplan en vervolgens wordt er gedurende een half jaar met dit groepsplan gewerkt. Tussentijds vindt wanneer nodig een evaluatie en eventuele aanpassingen plaats. De leerlingen met lees- en spellingproblemen zitten in de instructieafhankelijke groep. Voor leerlingen met specifieke individuele onderwijsbehoeften wordt een specifieke aanpak gevolgd.

Het continuüm van zorg op het gebied van lezen, leesproblemen en dyslexie (Struiksma, 2005) vormt de rode draad. Het continuüm gaat uit van zorgniveaus waarop het onderwijs aan en de begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen gedefinieerd kunnen worden.

Zorgniveau 1:	Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband
Zorgniveau 2:	Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht (zwakste 25%)
Zorgniveau 3:	Specifieke interventies worden ondersteund door de intern begeleider in de school (zwakste 10%)
Zorgniveau 4:	Diagnostiek en behandeling in zorginstituut (zwakste 4%)

Bij dit protocol is en wordt gebruikgemaakt van het Protocol Leesproblemen en Dyslexie van het Expertisecentrum Nederlands voor groep 1 tot en met 8.

Definitie van en uitleg over dyslexie

Er zijn meerdere omschrijvingen te vinden van dyslexie. Op CBS De Weerklank volgen we de definitie van het expertisecentrum dyslexie:

Dyslexie is een aangeboren en erfelijk bepaalde leerstoornis met een neurologische basis, waarbij de kern van het probleem ligt in het vlot lezen en spellen van woorden.

Bij dyslexie zijn de lees- en spellingproblemen hardnekkig. Een leerling kan problemen hebben bij het lezen en bij het opschrijven van woorden. Vaak gaan lees- en spellingproblemen samen, maar ze kunnen ook apart bestaan. Niet alle leesproblemen worden veroorzaakt door dyslexie. Pas wanneer, ondanks onderwijs van goede kwaliteit en intensieve begeleiding volgens een planmatige effectieve aanpak, er nauwelijks vooruitgang wordt geboekt op bijvoorbeeld de leestoets en spellingtoets in een periode van minimaal een half jaar tot anderhalf jaar kan er sprake zijn van dyslexie.

Dyslexie is een stoornis in het technisch leren lezen, maar geen stoornis in het begrijpend lezen. Wel kan het begrijpend lezen worden belemmerd als het technisch lezen veel aandacht en energie vraagt. Bijna alle leerlingen met dyslexie leren uiteindelijk lezen, alleen blijven ze dit trager doen, omdat ze er meer energie in moeten steken en sneller afgeleid zijn dan de gemiddelde lezer.

De precieze oorzaak van dyslexie is wetenschappelijk nog niet aangetoond. Wel is inmiddels bekend dat er sprake is van een erfelijke component. Wanneer een leerling een ouder heeft die dyslectisch is, heeft hij/zij ongeveer 40% kans er ook aanleg voor te hebben. Deze genetische aanleg is niet allesbepalend, een leerling zonder familielid met dyslexie kan ook dyslectisch zijn.

Mogelijke gevolgen van dyslexie

Een laag leestempo leidt soms tot problemen met begrijpend lezen. Hiermee hangt samen dat leerlingen minder lezen, doordat het lezen zoveel moeite kost en hierdoor kan de ontwikkeling van de (lees)woordenschat achterblijven. En moeite met spelling kan het schrijven van teksten belemmeren.

Ook na een periode van intensieve begeleiding en behandeling, zal een leerling met dyslexie problemen met lezen en spellen blijven ervaren. Dyslexie heb je voor het leven. Van de leerling wordt flink wat doorzettingsvermogen gevraagd. Op CBS De Weerklank bieden wij hierbij een ondersteunende rol door het geven van begeleiding en door het beschikbaar stellen van compenserende hulpmiddelen.

Naarmate de lees- en spellingproblemen langer blijven voortbestaan, zullen de meeste leerlingen er meer hinder van ondervinden. De lees-, spelling- en schrijftaken worden complexer en er wordt meer van de leerling op deze gebieden gevraagd. Leerlingen die hun lees- en/of spellingproblemen om wat voor reden dan ook niet accepteren, zich niet competent voelen en een laag zelfbeeld hebben, kunnen sociaal-emotionele problemen krijgen.

Spelling en leesonderwijs op CBS De Weerklank

Groep 1 en 2

Op CBS De Weerklank wordt in de kleutergroepen thematisch gewerkt. Dit wordt gedaan aan de hand van de doelen vanuit de leerlijnen jonge kind. Bij het stimuleren van de beginnende geletterdheid zijn taalbewustzijn en het alfabetisch principe van groot belang. Er wordt aandacht geschonken aan:

- visueel en auditief aanbieden van klankstructuren
- fonemisch bewustzijn
- taalspel (rijmspelletjes, klanksorteerspelletjes, raadspelletjes, etc.)
- auditieve analyse
- auditieve synthese
- letterkennis

Tevens is het van groot belang dat de kleuterklas een geletterde omgeving is. Dit wordt onder andere gerealiseerd door middel van een lees- en schrijfhoek, woordkaartjes in het lokaal en een lettermuur.

Groep 3

In groep 3 gebruiken we voor het aanleren van technisch lezen de methode 'Veilig Lerend Lezen(VLL)' - de ZOEM-versie.

In het eerste half jaar van groep 3 ligt de nadruk op het aanleren van alle klank-letterkoppelingen (letterkennis) en leeshandelingen die nodig zijn om die letters en woorden te maken en terug te lezen ("zoemend lezen" en hakken en plakken van woorden). Rond januari zijn alle letters en klanken aangeleerd.

In de tweede helft van groep 3, de zogenaamde niet-klankzuivere periode leren de leerlingen woorden met medeklinkerclusters (h-e-rfst), meerlettergrepige woorden (zak-mes) en woorden met afwijkende spelling (bijvoorbeeld eindigend op -eer en -eur of -eeuw en -ieuw). De nadruk ligt in de tweede periode op het toenemen van de leesbaarheid. Ook in het lokaal van groep 3 wordt een geletterde omgeving gerealiseerd.

Groep 4

In groep 4 wordt voor taal, spelling en woordenschat gewerkt met de methode STAAL2. De leerlijnen van taal, spelling en woordenschat zijn op een aantal manieren aan elkaar gekoppeld. In groep 4 maken de leerlingen kennis met spellingregels. Deze regels zijn voor sommige leerlingen moeilijk. De leerkracht hanteert vaste regels voor spelling, verkregen vanuit de methode. Leerlingen die moeite hebben met spelling maken gebruik van de methode Letterster.

Voor het begrijpend lezen gebruiken we de methode 'Nieuwsbegrip'. Nieuwsbegrip gaat uit van de actualiteit, waardoor de lessen boeiend worden voor leerlingen. De leerlingen in groep 4 werken met de AA versie.

Voor het technisch lezen gebruiken we de methode 'Estafette'. In deze methode wordt aandacht besteed aan het vlot verklanken van woorden en wordt de leesinteresse gestimuleerd.

Groep 5 tot en met 8

In de bovenbouw van de basisschool is het leesonderwijs erop gericht de leerlingen steeds meer woorden te leren lezen en steeds zelfstandiger te maken, om door middel van lezen informatie op te doen en hun kennis uit te breiden.

In de bovenbouw wordt gewerkt met dezelfde methodes als in groep 4. Namelijk: STAAL2, Nieuwsbegrip en Estafette.

Ook in de groepen 5 tot en met 8 wordt het lezen extra gestimuleerd. In de boekenkast staan verschillende soorten boeken, verhalenbundels, informatieboeken en strips. Er is een ruime keuze en diversiteit

Leesmotivatie

Om te stimuleren dat leerlingen blijven lezen is het van belang gericht aan de leesmotivatie te werken. Dit wordt gedaan door vanaf de kleutergroepen te vertellen over boeken, voorlezen, maar ook door leeshoeken te maken. Elke groep in de school heeft een kast met een grote diversiteit aan boeken, passend bij de leeftijd. Leerkrachten stimuleren leerlingen te lezen en creëren leesmomenten in het dagprogramma. Daarnaast onderhoudt de school contact met de bibliotheek. Er vinden periodiek bezoeken aan de bibliotheek plaats.

Signalering

Groep 1 en 2

Gedurende de basisschoolperiode worden de leerlingen op CBS De Weerklank systematisch gevolgd. Dat begint al in groep 1.

In de groepen 1 en 2 worden de leerlingen gevolgd met behulp van de leerlijnen van het jonge kind. Aan de hand van het observatieprogramma leerlijnen van het jonge kind kijkt de leerkracht gedurende het jaar naar de taalontwikkeling van het kind. De onderdelen waarnaar gekeken worden zijn:

- Verhaalbegrip
- Boekoriëntatie
- Taalfuncties (zoals letterherkenning en pictogrammen)
- Taalbewustzijn (zoals rijmen en klankherkenning)
- Taalgebruik.

Daarnaast worden alle leerlingen uit groep 2, twee keer per jaar gescreend met behulp van de screening van het toetspakket beginnende geletterdheid van het CPS. Hierbij wordt o.a. gekeken naar de aanwezige letterkennis en het fonologisch bewustzijn. Op die manier kunnen eventuele lees- en taalproblemen vroegtijdig gesignaleerd worden. Met deze leerlingen kan vanaf februari groep 2 gestart worden met Bouw!. Dit is een gestructureerd interventieprogramma ter voorkoming van leesproblemen. Het programma duurt ongeveer anderhalf jaar en loopt door in groep 3. Meer informatie over Bouw! is opgenomen in het beleidsplan Bouw!.

Groep 3

In groep 3 wordt elke 3 weken de methodetoets van VLL afgenomen. Tevens wordt twee keer per jaar een CITO toets afgenomen. We nemen de volgende toetsen af:

- Spelling
- Lezen (AVI en bij onvoldoende resultaat DMT)
- Begrijpend lezen
- Woordenschat
- Tevens observeert de leerkracht de taalontwikkeling van de leerlingen.

Groep 4 tot en met 8

In groep 4 tot en met 8 worden de leerlingen gevolgd d.m.v. methode toetsen, CITO toetsen en observaties van de leerkracht.

De methode toetsen vanuit Taal actief vinden elke vier weken plaats. Deze toetsen bestaan uit taal-, woordenschat- en spellingtoetsen.

Voor begrijpend lezen worden drie keer per jaar toetsen afgenomen. Tevens worden twee keer per jaar de CITO toetsen afgenomen. We nemen de volgende toetsen af:

- Spelling
- Lezen (AVI en bij onvoldoende resultaat DMT)

- Begrijpend lezen (wanneer leerlingen hier een IV of V score behalen nemen we tevens de woordenschattoets af).
- Vanaf groep zes wordt één keer per jaar de toets taalverzorging (interpunctie en grammatica) afgenomen.

Begeleiding groep 3 t/m 8

Wanneer leerlingen bij een niet-methode gebonden toets of twee keer achtereenvolgens bij een methodegebonden toets een onvoldoende score behalen, past de leerkracht de begeleiding, met behulp van de resultaten van een foutenanalyse, hierop aan. De manier van begeleiden wordt beschreven in het groepsplan en wordt minimaal één keer per half jaar geëvalueerd. Bij een specifiek doel vindt daarnaast een tussentijdse evaluatie plaats, na gemiddeld 10 weken onderwijs.

Communicatie

Alle resultaten en bevindingen worden geregistreerd in ParnasSys, het leerlingvolgsysteem. Ouders kunnen de ontwikkelingen van hun kind volgen in ParnasSys. Tevens worden ouders op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen d.m.v. rapportgesprekken en zo nodig tussentijdse gesprekken.

Diagnosticeren en behandeling

Wanneer wij op CBS De Weerklank een vermoeden van dyslexie hebben, melden wij een leerling in overleg met de ouders aan bij deze Poortwachter. De Poortwachter beoordeelt of een leerling in aanmerking komt voor een vergoed onderzoek aan de hand van een aantal criteria (bijlage 3). Blijkt uit dit onderzoek dat een leerling dyslexie heeft dan wordt ook het behandeltraject vergoed.

Ook bij een vermoeden van een mildere vorm van dyslexie is onderzoek mogelijk. Dit onderzoek dient dan door de ouders zelf te worden georganiseerd en gefinancierd. Ook bij een mildere variant van dyslexie wordt een dyslexieverklaring verstrekt en is behandeling, gefinancierd door ouders, mogelijk.

Bij vermoeden van dyslexie bij een leerling wordt het volgende stappenplan doorlopen:

- Alle leerlingen die een lage IV of V score hebben op de CITO afname van de Drie Minuten Toets (DMT 2017), krijgen extra begeleiding en instructie van de leerkracht.
- CBS De Weerklank werkt met het interventieprogramma BOUW! voor risicoleerlingen op leesgebied in groep 2 tot en met 4.
- Leerlingen die BOUW! hebben doorlopen en nog ondersteuning nodig hebben, krijgen dit met behulp van de methode Ralfi lezen.
- De leerkracht biedt minimaal drie keer per week, 20 minuten per keer, gedurende 3 tot 6 maanden extra begeleiding. Wanneer na drie toetsmomenten blijkt dat er geen vooruitgang is geboekt, dus drie keer een V- score, gaan we in gesprek met ouders. Bij dit gesprek is de intern begeleider betrokken en wordt het vermoeden van dyslexie uitgesproken.
- De school zorgt voor een goede documentatie van de intensieve begeleiding, de remediërende aanpak en de resultaten uit toetsmetingen. Deze aanmelding bij vermoeden van dyslexie wordt, na ondertekening van ouders, naar de Poortwachter gestuurd. Zie ook de bijlage 3 met de criteria van de Poortwachter.
- Wanneer de Poortwachter ook een vermoeden van dyslexie heeft, kunnen ouders hun kind aanmelden bij een gekwalificeerde dyslexiezorgverlener uit de lijst van bijlage 4.
- Alle leerlingen bij wie de diagnose dyslexie (al dan niet ernstig) is gesteld, ontvangen een dyslexieverklaring.
- Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de leerling dyslexie heeft, dan wordt ook de behandeling vergoed.

Het traject van een vergoede dyslexiebehandeling ziet er als volgt uit:

- De leerling krijgt 40 tot 60 keer wekelijks een individuele behandeling van 45 minuten door een dyslexie-behandelaar. Deze behandeling vindt over het algemeen plaats op school.
- Er wordt een behandelplan opgesteld. Hierin staan de leerdoelen en praktische afspraken beschreven. Het behandelplan wordt regelmatig geëvalueerd en bijgesteld.
- De leerling krijgt een dyslexieverklaring.
- De leerling krijgt een dyslexie-afsprakenkaart van school.

Na 40 tot 60 behandelingen stopt de dyslexiebehandeling. Het is belangrijk om te realiseren dat dyslexie een blijvende stoornis is en dat leerkrachten en ouders de leerling moeten blijven stimuleren om veel te lezen. Om zelfstandig met leesmateriaal te leren omgaan, zullen de meeste dyslectische leerlingen vrijwel altijd hulp en ondersteuning nodig hebben: compenserende en dispenserende maatregelen. Hiervoor krijgt een leerling een dyslexie-afsprakenkaart (bijlage 2). Met behulp van deze afsprakenkaart worden met de leerling afspraken gemaakt over wat hij of zij prettig vindt aan maatregelen en ondersteuningsmiddelen en dit kan per kind verschillen. Het doel is om de leerling zoveel mogelijk te leren omgaan met zijn of haar lees- en spellingproblemen.

Compenserende en dispenserende maatregelen

Dyslectische leerlingen zullen vaak behoefte hebben aan hulp en ondersteuning om zelfstandig met het lees- en lesmateriaal om te kunnen gaan. Hiervoor is de dyslexie-afsprakenkaart bedoeld (bijlage 2). Na de diagnose dyslexie worden met de leerling afspraken gemaakt over wat hij of zij prettig vindt aan maatregelen en ondersteuningsmiddelen. Hierbij zijn de leerling, de leerkracht en de kwaliteitscoördinator betrokken. De evaluatie vindt jaarlijks plaats en wanneer nodig worden de afspraken aangepast. De afsprakenkaart is in ParnasSys als bestand opgeslagen.

De CITO toetsen kunnen bijvoorbeeld worden voorgelezen. Ook is er de mogelijkheid om sommige CITO toetsen digitaal te maken, hierbij wordt de tekst voorgelezen en wordt er gewerkt op de computer. Wanneer een leerling, ondanks goede voorbereiding, een toets onvoldoende maakt, kan de mogelijkheid geboden worden de toets mondeling te herkansen. Dit geeft een betrouwbaarder indruk van de kennis van de leerling. Leerlingen mogen gebruik maken van een leesliniaal. Daarnaast is er ruimte voor extra toetstijd of de toets wordt in een aparte, rustige ruimte gemaakt.

In de groep kunnen de compenserende en dispenserende maatregelen uit de volgende zaken bestaan:

- Extra leestijd voor het lezen van teksten.
- Herhaling of pre-teaching van de aangeboden stof.
- Bij het opgeven van een toets van wereldoriëntatie en Engels kan een kopie van de antwoorden van het werkboek meegegeven worden.
- Wanneer er onvoorbereid hardop wordt voorgelezen, krijgt een leerling met dyslexie, na overleg met de leerling, een gemakkelijk stuk om voor te lezen.
- Er kan worden samengewerkt met een goede lezer/speller (tutorlezen).
- Bij schrijfoopdrachten een kortere opdracht.
- Sommige schrijfoopdrachten laten maken met behulp van spellingcontrole.
- Bij andere vakken dan spelling mag er fonetisch geschreven worden.
- Spellingregels worden in een mapje gedaan, waarvan bij de opdrachten gebruik mag worden gemaakt.
- Oefenen van woordpakketten op school of thuis.
- Lezen van boeken die geschikt zijn voor leerlingen met dyslexie.

- Extra hulp en/of tijd voor het schrijven van verhalen, verslagen en werkstukken.
- Bij Engels mag er ook fonetisch geschreven worden en de Engelse repetitie vragen kunnen in het Nederlands worden vertaald.
- Vanaf groep 5, wanneer alle tafels zijn aangeleerd, mag er gebruik worden gemaakt van de tafelkaart.

Voor de normering en becijfering van leerlingen met een dyslexieverklaring zijn op CBS De Weerklank de volgende afspraken gemaakt:

- Spelling:
 - Bij een woorddictee worden alleen de categoriewoorden berekend. Bij een zinsdictee worden alleen de categoriewoorden opgeschreven.
 - Bij werkwoordspelling mogen leerlingen het werkwoordschema erbij houden. Bij de andere spellingcategorieën mag er gebruik worden gemaakt van een hulpmapje.
- Taal:
 - De leerlingen worden bewust gemaakt van de gemaakte spellingfouten. Deze spellingfouten worden niet fout gerekend.
 - Bij een taaltoets worden geen punten afgetrokken voor spellingfouten. Fonetische spelling wordt goed gerekend.
- Lezen:
 - Technisch lezen wordt op het rapport positief beoordeeld.
- Schrijven:
 - De leerlingen die problemen hebben met het gebonden schrift mogen met blokletters schrijven.
- Zaakvakken:
 - Bij topografie wordt fonetische spelling goed gerekend.
- Engels:
 - Woorden mogen fonetisch geschreven worden.
 - Fouten met betrekking tot dubbele (mede)klinkers en letter-verdraaiingen in vaste lettercombinaties worden niet fout gerekend.
 - Wanneer een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden bovenstaande regels niet.

Bijlage 1 RISICOFACTOREN EN SIGNALERING

Risicofactoren

- Dyslexie komt in de familie voor
- Een vertraagde spraak-/ taalontwikkeling
- Thuis wordt niet veel voorgelezen
- Gehoorproblemen op jonge leeftijd

Signalering

- Problemen met het snel kunnen ophalen van informatie
- Beperkt arsenaal van leerstrategieën
- Moeite met het automatiseren en onthouden van symbolen
- Omdraaien van getallen boven de tien
- Problemen met volgordes
- Niet begrijpen van complexe vragen, terwijl het kind het antwoord wel weet
- Moeite met het onthouden van meervoudige instructies
- Moeite met het onthouden of ophalen van namen uit het geheugen
- Woordvindingsproblemen
- Moeite met het overschrijven van het bord en het opschrijven van informatie die wordt gedictieerd door de leerkracht
- Lang spellend of radend lezen
- Woorden worden fout gespeld
- Kennis van spellingregels wordt niet goed toegepast
- Spelfouten worden niet gecorrigeerd door de leerling zelf

Bijlage 2 DYSLEXIE AFSPRAKENKAART

Dyslexie afsprakenkaart van uit groep

Datum:

Ik ben dyslectisch en ik heb met de juf/meester en intern begeleider afspraken gemaakt over waar ik behoefte aan heb. De rondjes die zijn aangekruist, gelden voor mij:

☐	Ik wil dat de CITO toetsen worden voorgelezen
☐	Ik wil een vergrote versie van de toetsen
☐	Ik wil meer tijd om mijn toetsen te maken
☐	Ik wil mijn toetsen in een rustige omgeving maken
☐	Ik wil werken met een leesliniaal
☐	Ik wil geen onverwachte leesbeurt in de groep krijgen of anders een gemakkelijk stuk om voor te lezen
☐	Ik wil gebruik maken van een tafelkaart (in overleg met de leerkracht)
☐	Ik wil een spellingregels-mapje om bij opdrachten te kunnen gebruiken
☐	Ik wil extra leestijd voor het lezen van teksten
☐	Ik wil graag samenwerken met een goede lezer (tutor leren)
☐	Ik wil mijn dictees typen op de computer in plaats van schrijven. De spellingcontrole staat dan uit.
☐	Ik mag bij topografie en Engels fonetisch schrijven
☐	Ik wil boeken lezen die geschikt zijn voor leerlingen met dyslexie
☐	Ik wil extra tijd en/of hulp voor het schrijven van verhalen, verslagen en werkstukken

Handtekening leerling:	Handtekening leerkracht:

Bijlage 3 CRITERIA POORTWACHTER

Criteria ten behoeve van het doorzetten van het dossier voor nadere diagnostiek.

Aanmeldformulieren worden wat betreft het doorzetten voor diagnostisch dyslexie onderzoek beoordeeld op de volgende criteria.

- Op het aanmeldformulier is aantoonbaar dat de leerling op drie opeenvolgende toets momenten (Midden/ Eind) van Cito een E score/ V- (min) score op DMT (en/of spelling) heeft gescoord.
- Alleen E scores/ V- (min) bij lezen DMT voldoen (laagste 10%).
- Overige strikte voorwaarden:
 - de school heeft aantoonbaar gedurende twee perioden van minimaal 12 weken extra begeleiding voor lezen en/of spellen aan de leerling aangeboden en uitgevoerd om de achterstand te voorkomen.
 - dit vereist kwalitatief voldoende individuele handelingsplannen/groepsplannen van het afgelopen jaar.
 - ouders ondertekenen de handelingsplannen van school. (Zie richtlijnen voor de uitvoering van de zorg NKD).

Bijlage 4 Lijst met Dyslexie-zorg aanbieders

Aanbieder	Website	Email	Telefoonnr
1801 Stichting jeugd & onderwijsadvies (voorheen Marant)	https://www.1801.nl/ondersteuning-kinderen-en-jongeren/dyslexie/onderzoek-naar-dyslexie	Maken gebruik van een contactformulier	Maken gebruik van een contactformulier
Centraal Nederland, onderwijsadvies	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
Driestar educatief	https://www.driestar-educatief.nl/home	Maken gebruik van een contactformulier	Maken gebruik van een contactformulier
ECLG expertisecentrum leren & gedrag	https://www.eclg.nl/	Maken gebruik van een aanmeldformulier	085 - 877 16 73
Heijligers & Treep, Kinderpraktijk h	https://www.kinderpraktijkdordrecht.nl/	Maken gebruik van een aanmeldformulier	078-639 07 05
Instituut voor leerproblemen Barendrecht / Alles kits	https://instituutvoorleerproblemen.nl/	leesproblemen@alleskitsonder1dak.nl	0180-615217
Leestalent B.V.	www.leestalent.nl	Maken gebruik van een aanmeldformulier	078-7900055
Marijke Wiertsema, Orthopedagogisch bureau	https://kinderenmetleerproblemen.nl/	Marijke Wiertsema: m.wiertsema@obdordt.nl Evita Groenewoud: e.groenewoud@obdordt.nl Fleur Bouman: f.bouman@obdordt.nl Carinda Ywema: c.ywema@obdordt.nl	Algemene nummer: 078 6313533 Meer informatie is op de website te vinden.
Opdidakt BV	www.opdidakt.nl	info@opdidakt.nl dordrecht@opdidakt.nl	088-0104300
Regionaal Instituut voor Dyslexie	www.rid.nl	Maken gebruik van een aanmeldsysteem: https://aanmelden.rid	085-7600175

		.nl/ Bij vragen: aanmelden@rid.nl	
Studievaart	www.studievaart.nl	Maken gebruik van een aanmeldformulier info@studievaart.nl	0186-700205
Uniek, Expertisecentrum	www.uniekpraktijken .nl	Maken gebruik van een aanmeldformulier info@expertisecentr um-uniek.nl	085 - 877 22 32

BIJLAGE 5 ZORGNIVEAU 3

Wanneer het programma van Bouw! is afgerond en de leerling nog steeds ondersteuning buiten het reguliere lesprogramma nodig heeft, zal dit worden voortgezet met behulp van Ralfi lezen. Deze methodiek staat voor Repeated Assisted Level Feedback Interactie.

De letter R

De eerste letter staat voor 'Repeated' oftewel 'herhaling'. Door het herhaald lezen van een tekst gaan leerlingen vloeiender lezen. Hierbij moet de tekst minimaal vier keer (het liefst vijf keer) gelezen worden op verschillende dagen.

De letter A

De tweede letter staat voor 'Assisted' oftewel leerlingen worden ondersteund bij het lezen. Hierdoor wordt het lezen vergemakkelijkt en doen ze succeservaringen op. Dit kan door voorlezen, koorlezen en duolezen.

De letter L

De derde letter staat voor 'Level' oftewel de teksten moeten aansluiten bij de leeftijd en belevingswereld van de leerlingen. Daarbij moeten de teksten wel een hoog technisch niveau hebben.

De letter F

De vierde letter staat voor 'Feedback' oftewel door directe feedback leren de leerlingen de fout gelezen woorden niet verkeerd aan. Hierbij is het dus belangrijk dat de leerkracht zoveel mogelijk fouten moet voorkomen door het voor te zeggen.

Wanneer er veel fouten gemaakt worden herhaalt de leerkracht de zin en het kind zegt dit na. Positieve feedback is nog veel belangrijker! Het gaat om de successen van het kind.

De letter I

De vijfde letter staat voor 'Interactie' oftewel wees enthousiast en interactief tijdens en na het voorlezen. Dit is vooral belangrijk bij de eerste sessie. De letter staat ook voor 'Instructie' oftewel niet oefenen op woordniveau. Het voorlezen en voorzeggen staat centraal.

Ralfi lezen is een methodiek waarbij leerlingen met leesproblemen relatief moeilijke leeftijdsadequate teksten herhaald lezen waarbij zij ondersteund worden door de leerkracht. Dit ziet er in de praktijk als volgt uit:

1. De leerkracht leest de tekst interactief voor.
2. De leerkracht leest de tekst voor, waarbij de leerlingen meelesen.
3. De leerlingen lezen de tekst in koor voor.
4. De leerlingen lezen de tekst in duo's aan elkaar voor.

Dag 1: stap 1 t/m 4.

Dag 2: stap 1, 3 en 4.

Dag 3: stap 1, 3 en 4.

Dag 4: stap 1 en 4.

Dag 5: de leerlingen lezen de tekst individueel.

De teksten die hiervoor gebruikt worden zijn afkomstig uit de technisch leesmethode 'Station Zuid'.

Daarna:

-Bij de leerlingen die boven AVI-E4 lezen hanteren we nog steeds de RALFI-aanpak maar lezen we niet meer gedurende de hele week dezelfde tekst, maar staat er iedere dag een nieuw gedeelte uit boek centraal (RALFI-light). RALFI-light is gericht op het vloeiend lezen en helpt leerlingen op gang bij het lezen van een boek. We voeren RALFI-light 3 keer per week gedurende 25 minuten uit in een groepje van 2-4 leerlingen. Er is aandacht voor voorlezen, nalezen en praten over de tekst. Voorafgaand aan het lezen van de tekst vindt er een enthousiasmerende oriëntatie plaats. Samen de titel lezen en de plaatjes bekijken en nieuwsgierig worden naar wat komen gaat. Samen voorspellen wat er zou kunnen gaan gebeuren en vervolgens door het lezen van het boek (de bladzijde) kijken of dat ook inderdaad gebeurt. Ook tijdens en na het lezen van de bladzijde vinden enthousiaste

interacties plaats over de inhoud. Er wordt gebruik gemaakt van de leesmethodiek van begeleid, herhaald en hardop lezen via voor – koor – zelf lezen.

1. De leerkracht leest de bladzijde (of deel van de bladzijde) voor in het juiste tempo en met de goede intonatie. De leerlingen volgen tijdens het voorlezen de tekst met de ogen. Zij maken hierbij gebruik van een bijwijzer.
2. Deze tekst wordt daarna samen met de leerlingen gelezen. De leerkracht leest de tekst in een tempo dat de leerlingen als het ware meetrekt.
3. Hierna lezen de leerlingen om beurten een deel van de tekst hardop. De wijze waarop met leesfouten wordt omgegaan is hetzelfde als bij de RALFI-aanpak. De leerkracht zegt zonder verder commentaar het juiste woord op het moment dat de leerling een woord fout leest. De leerling leest de zin nogmaals. In de fase van het zelf lezen doen de andere leerlingen actief mee door de tekst te volgen.
4. Na afloop krijgen de leerling inhoudelijke feedback, waarbij vooral ook aandacht is voor datgene wat goed of beter ging. Wij vragen de leerlingen ook regelmatig om elkaar feedback te geven om zo de effectieve leestijd voor alle leerlingen te optimaliseren.